

Sfeerimpressie en terugkoppeling

Bestuursconferentie GGD regio Utrecht

1 oktober 2025

In de monumentale oude raadszaal van de gemeente De Bilt kwamen op 1 oktober 2025 de algemeen bestuursleden van GGD regio Utrecht (GGDrU) samen voor de laatste bestuursconferentie van deze bestuursperiode. De setting alleen al maakte de dag bijzonder: een ruimte vol historie, waarin we nu spraken over de toekomst van de publieke gezondheid.

Opening & welkom

Dagvoorzitter Micheline Paffen (wethouder Amersfoort en DB-lid) heette iedereen welkom en schetste het centrale thema van de dag: de transformatieopdracht van GGDrU en de erfenis die we als huidige bestuurders nalaten aan onze opvolgers.

Ook gastheer Eelco Eerenberg (wethouder Utrecht en voorzitter DB) benadrukte de urgentie: "Vandaag kijken we niet alleen terug, maar vooral vooruit: wat laten we achter, en welke keuzes vragen wij van onze opvolgers? De publieke gezondheid is een enorme opdracht. Mijn wens is dat de volgende generatie gezonder wordt dan de huidige. Dat vraagt als bestuur om klare wijn te schenken, met inhoud en financiën in balans."

Namens de directie van GGDrU sprak Marc Sprenger (DPG) zijn dank uit en hij introduceerde Isabelle Kik, de nieuwe directiesecretaris. Hij benoemde de maatschappelijke uitdagingen die de regio te wachten staan: de dubbele vergrijzing, de mentale gezondheid van jongeren en de kwaliteit van het leefklimaat. Maar bovenal sprak Marc over kansen: "We bouwen bruggen binnen GGDrU, en met onze gemeenten. Net als in Stockholm, waar veertien eilanden door bruggen verbonden zijn, verbinden wij disciplines en werelden. Door de systeemwereld en de leefwereld samen te brengen, maken we gezondheid vanzelfsprekender."

Met voorbeelden uit de praktijk maakte Marc dit tastbaar: de jeugdarts die naast een puber gaat staan, het team Infectieziektebestrijding dat een mazelenuitbraak wist te voorkomen, en de rol van GGDrU in de gemeenteraad om het werk zichtbaar te maken. Het was een toonzetting die de zaal deed beseffen dat GGDrU méér is dan een uitvoeringsorganisatie: een partner en gids voor gemeenten.

De transformatieopdracht: drie grote thema's

Na deze inspirerende start leidde Mariëtte Pennarts (wethouder Woerden, als DB-lid betrokken bij de transformatieopdracht) het ochtendprogramma in. De transformatieopdracht van GGDrU draait om de vraag: hoe maken we van GGDrU een toekomstbestendige en waardevollere partner voor gemeenten op het gebied van publieke gezondheid?

Eerder waren er drie hoofdthema's benoemd die samen richting geven aan die transformatie:

1. Een gezonde en veilige leefomgeving
2. De dubbele vergrijzing
3. De mentale gezondheid van jongeren

Daarnaast werd de kennis- en adviesfunctie van GGDrU als basislijn onderstreept. Vier wethouderduo's presenteerden ieder een pitch om het gesprek hierover te voeren.

Gezonde leefomgeving

Onno James (wethouder in Bunnik) en Kees Bel (wethouder in Vijfheerenlanden) benadrukten dat gezondheid een volwaardige plek moet krijgen in de inrichting van onze leefomgeving. Kees Bel vertelde openhartig: "Ik ben hard tegen een muur aangelopen. De druk op woningbouw is zo groot, dat gezondheid te vaak op de achtergrond verdwijnt. Maar juist nú moeten we die leefomgeving gezond en veilig maken."

Hij illustreerde dit met voorbeelden van projecten waarin luchtkwaliteit, groenvoorziening en verkeersveiligheid zorgvuldig moesten worden afgewogen tegen woningbouwplannen. Onno James vulde aan: "Gemeenten mogen niet achteroverleunen. We moeten GGDrU vroegtijdig betrekken, bij visies en beleid. Laat GGDrU optreden als gezondheidsexpert – dat is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid." Hij benadrukte dat dit niet alleen gaat om advies, maar om een structurele manier van samenwerken: van ruimtelijke ordening tot onderwijs en sportvoorzieningen.

In de pitch werden de voorliggende voorstellen toegelicht: investeren in de samenwerking met ODU (omgevingsdienst), proactief leveren van concrete bruikbare adviezen, organiseren van regionale themabijeenkomsten en het starten van een pilot met een bestaande AI-beleidsbot. Innovatieve instrumenten zoals AI kunnen kwetsbare gebieden signaleren waar de leefomgeving extra aandacht nodig heeft. Het beeld dat geschetst werd is dat GGDrU een cruciale partner is om gezondheid systematisch in beleid te verankeren, in samenwerking met gemeenten én de Omgevingsdienst Utrecht (ODU).

Dubbele vergrijzing

Marleen Treep (wethouder in Leusden) schetste de dubbele realiteit van de vergrijzing: een groeiende groep vitale ouderen die sport, vrijwilligerswerk doet en mantelzorg verleent, naast een kwetsbare groep die juist minder zelfredzaam is. "Het zorgsysteem piept en kraakt. We moeten voorkomen dat er een grote kloof ontstaat tussen vitale en kwetsbare ouderen."

Ze illustreerde dit met voorbeelden van wijkgerichte initiatieven waarbij ouderen actief betrokken worden bij buurtactiviteiten, maar waarbij de zorg voor kwetsbare ouderen soms tekortschiet. "GGDrU kan hier verbinden: door kennis te bundelen, signalen te analyseren en praktische adviezen te geven die gemeenten direct kunnen toepassen."

Marleen benadrukte ook dat samenwerking essentieel is: "We moeten afspreken wie welke rol speelt: zorginstellingen, gemeente, GGDrU en vrijwilligersorganisaties. Alleen zo voorkomen we dat vitale ouderen overbelast raken en kwetsbare ouderen buiten beeld blijven."

Tijdens de pitch werden drie voorstellen toegelicht: het starten van een pilot 'Gezond Ouder Dashboard', het actief verspreiden van kennis over gezond ouder worden en het organiseren van regionale themabijeenkomsten. De GGD gebruikt hierbij data in combinatie met ervaringsdeskundigheid om maatwerk te bieden in de wijk. De regiobijeenkomsten zijn bedoeld om goede voorbeelden te delen en initiatieven met elkaar te verbinden.

Het uitgangspunt is dat de GGD niet alleen adviseert, maar ook een coördinerende rol vervult bij het versterken van de weerbaarheid van oudere inwoners. "Door proactief in te spelen op ontwikkelingen, zorgen we voor onze dierbaren, en houden we onze samenleving vitaal en verbonden."

Mentale gezondheid jeugd

Martijn Beek (wethouder in Veenendaal) legde de nadruk op vernieuwing en zichtbaarheid van GGDrU in het ondersteunen van jongeren: "Laat zien dat je er bent. GGDrU moet in het hart van de gemeente staan, juist voor jongeren."

Hij lichtte projecten toe zoals de pilot Normaliseren in de praktijk, waarin jongeren leren omgaan met stress en tegenslag, en de datamodule Gezinsbarometer, die gemeenten inzicht geeft in opvoedkundige en mentale ondersteuning die gezinnen nodig hebben. Ook noemde hij Stevig Ouderschap 4+1, een programma dat ouders helpt bij de ontwikkeling van hun kinderen, en de Gezonde School+, waarin school, ouders en wijk nauw verbonden zijn.

Martijn benadrukte dat het niet alleen gaat om signaleren, maar ook om interventie en preventie. Zo kan kennis uit JGZ-spreekkamers breder ingezet worden in gemeenten.

"We moeten jongeren vroegtijdig bereiken, het gesprek voeren over mentale gezondheid en gebruik maken van laagdrempelige interventies in de wijk en op school. GGDrU kan hier met haar kennis en netwerk een sleutelrol in spelen."

Basislijn kennis en advies

Wil Kosterman (wethouder in Houten) rondde de pitches af met een duidelijke boodschap: "We willen dat GGDrU onze strategische kennispartner is. Kennis en advies zijn de basis – dat is het fundament waarop we bouwen."

Ze benadrukte dat GGDrU zich moet blijven ontwikkelen als betrouwbare bron voor gemeenten, door gezamenlijke trendanalyses en integratie van data over gezondheid, leefomgeving en sociale factoren. "We hebben de mogelijkheid om AI en andere digitale middelen in te zetten, zodat ons advies nog effectiever en beter onderbouwd wordt."

Daarnaast stelde Wil een concreet initiatief voor: een masterclass publieke gezondheid voor nieuwe wethouders na de verkiezingen, waarin wordt uitgelegd hoe gezondheidsdata, wettelijke taken en bestuurlijke keuzes met elkaar verbonden zijn. "Het is belangrijk dat nieuwe bestuurders begrijpen wat GGDrU doet en hoe ze dat optimaal kunnen benutten – dat voorkomt misverstanden en versterkt het collectief."

Ze sloot af met een oproep tot collectieve verantwoordelijkheid: "Gezondheid is geen taak van GGDrU alleen. Het is een partnerschap waarin gemeenten, GGDrU en andere stakeholders gezamenlijk optrekken om de beste resultaten voor onze inwoners te bereiken."

Reflecties uit de groepjes

In regionale groepen werd de inhoud van de pitches besproken. Daaruit kwamen waardevolle aanvullingen en aandachtspunten, zoals:

- Utrecht-West: brede steun voor de transformatieplannen, maar ook aandacht voor de taakverdeling tussen Omgevingsdienst en GGD. "Kom als GGD niet alleen brengen, maar ook halen – deel ook verhalen uit andere gemeenten."
- Vallei: nadruk op het bundelen van databronnen en het benutten van subsidies, én de oproep om inwoners meer te laten meepraten via informele netwerken.
- Lekstroom: pleidooi om minder te versnipperen, meer te focussen en adviezen domeinoverstijgend te maken. "Normaliseren betekent ook: leren omgaan met tegenslag. Het leven hoeft niet altijd een tien te zijn."
- Eemland: wees helder in rollen en maak meer zichtbaar wat de meerwaarde van de GGD is, juist vanuit wettelijke taken.
- Utrecht Zuid-Oost: oproep om verbinding te leggen over gemeentegrenzen heen en de thema's met elkaar te verbinden. "Geef ons als gemeenten de scherpste: zeg waar het echt misgaat."

De transformatieopdracht werd door de groepen breed omarmd, met een duidelijke opdracht: houd de focus vast, laat je niet overvragen en voorkom dat in 26 gemeenten afzonderlijk telkens opnieuw het wiel wordt uitgevonden.

Gesprek met Simone Kukenheim: lessen uit ervaring

Een bijzonder hoogtepunt van de conferentie was het gesprek met Simone Kukenheim, DPG van GGD Flevoland en voormalig wethouder van Amsterdam als start van het middagprogramma. Gespreksleider Eveline Schell (wethouder in IJsselstein) liet Simone vertellen over haar overstap naar de GGD en wat haar drijft: "Het hart van de GGD ligt in het voorkomen van ziekte en het zorgen dat mensen zo sterk mogelijk aan de start staan. Dat is wat mij trekt: hier kun je écht het verschil maken in publieke gezondheid."

Kukenheim benadrukte de complexiteit van werken in een bestuur dat de belangen van meerdere gemeenten vertegenwoordigt. Ze vertelde hoe bestuursconferenties zoals deze cruciaal zijn om elkaars perspectieven te leren kennen en consensus te bereiken: "Als de gemeenteraad begrijpt in welk collectief speelveld je zit, kunnen ze mee op inhoud én financiën. Laat medewerkers hun verhalen vertellen – daar zit de echte motivatie."

Het belang van collectiviteit kwam ook duidelijk aan de orde. "Zorg dat de gemeenteraden het spelersveld van de publieke gezondheid kennen: infectieziekten houden zich niet aan gemeentegrenzen, daarom dient deze taak collectief uitgevoerd te worden."

Een van de belangrijkste lessen die Kukenheim de aanwezigen mee gaf, was het vertalen van de publieke gezondheidsagenda naar de politieke agenda van de gemeente: "Schrijf niet: 'GGD moet versterkt worden'. Schrijf: 'Vaccinatiegraad moet omhoog'. Zo krijgt het onderwerp eigenaarschap bij raad en college, en blijft de GGD een betrouwbare adviseur."

Ze ging ook in op de rol van de GGD bij concrete beleidsvragen, zoals houtstook of evenementenbeleid: het is de taak van de GGD om over de gezondheidseffecten te adviseren, de politieke afweging ligt bij de gemeente. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de waardevolle data van de GGD. Dit illustreerde ze met voorbeelden uit Amsterdam, waar de GGD actief Health in All Policies toepast en betrokken is bij keuzes rond sponsoring van evenementen en reclame voor ongezonde producten.

Het gesprek benadrukte twee belangrijke pijlers voor de toekomst:

1. Robuust en onafhankelijk blijven – koester de unieke positie van de GGD als kennis- en adviesorganisatie.
2. Maatwerk in uitvoering, collectief in concept – het verschil tussen lokale uitvoering en gemeenschappelijke beleidsprincipes helder houden.

De erfenis van deze bestuursperiode

Na de inhoudelijke pitches en het inspirerende gesprek werd de conferentie in een meer reflectieve toon voortgezet: wat laten we achter, en welke droom geven we mee aan onze opvolgers? Bestuurders reflecteerden op de hoogtepunten en de uitdagingen van deze bestuursperiode, en formuleerden inzichten die toekomstige bestuursleden kunnen helpen bij het verder uitbouwen van GGDrU als robuuste en strategische partner.

Met behulp van Mentimeter en een interactieve wordcloud werd zichtbaar welke elementen bestuurders belangrijk vinden voor de toekomst van GGDrU. De kernboodschappen lieten zien dat bestuurders trots zijn op de vooruitgang die is geboekt, maar ook scherp blijven op de uitdagingen die opvolgers te wachten staan.

De belangrijkste thema's die uit de terugkoppeling naar voren kwamen, waren:

- Focus: helder weten waar je staat en wat je ambitie is. Bestuurders benadrukten dat GGDrU zich niet moet laten verleiden tot versnippering van taken. Het vasthouden van focus is essentieel om als partner waardevol te blijven en om met de beschikbare middelen het grootste effect te realiseren.
- Gezaghebbend en autoriteit: GGDrU moet een betrouwbare, onafhankelijke bron blijven die in staat is op inhoud én beleid bij te sturen. Bestuurders wezen erop dat deze positie niet vanzelfsprekend is en zorgvuldig gekoesterd moet worden. Het gezag van GGDrU is opgebouwd door decennia van deskundigheid en wordt versterkt door consistentie, transparantie en openheid.
- Cultuursensitief en medestander: in een steeds diverser wordende regio is het cruciaal dat GGDrU aansluit bij verschillende bevolkingsgroepen. Dit betekent niet alleen aandacht voor taal en cultuur, maar ook voor lokale gewoontes, sociale structuren en de verschillende manieren waarop inwoners toegang hebben tot zorg en preventie. Bestuurders benadrukten dat een GGD die dicht bij de inwoners staat, ook een GGD is die beter advies kan geven aan gemeenten.
- Innovatief en koploper: thema's zoals vaccinatiegraad, mentale gezondheid van jongeren en een gezonde leefomgeving moeten centraal blijven staan. Bestuurders geven aan dat het van groot belang is dat GGDrU nieuwe methodes en technologieën blijft inzetten, zoals datagedreven analyses, AI-ondersteunde signalering en experimenten in de wijk, zodat de organisatie proactief kan inspelen op ontwikkelingen en trends. Tegelijkertijd vraagt het om keuzes. Waar willen we koploper in zijn en waar hoeft dat niet.
- Financieel gezond en sterke adviseur: middelen effectief inzetten is cruciaal. De conferentie liet zien dat bestuurlijke partners verwachten dat GGDrU een helder overzicht kan bieden van de inzet van middelen en de impact van beleidskeuzes. Een financieel gezonde GGDrU is er een die stevig in haar advies staat en als volwaardige gesprekspartner kan optreden.
- Laagdrempelig en toegankelijk: ook bij digitale toepassingen en wijkgerichte initiatieven blijft het essentieel dat de inwoner centraal staat. GGDrU moet herkenbaar, benaderbaar en praktisch blijven in haar contacten, zodat het vertrouwen van inwoners en partners wordt behouden.

Na de plenaire bespreking gingen de algemeen bestuursleden in groepen uit elkaar. In drie verschillende ruimten werd de erfenis van de bestuursperiode verder uitgewerkt. Hierbij ging het om successen en lessen, de bewandelde weg en de risico's die men wilde meegeven.

Successen en lessen

Allereerst de successen: de rol van GGDrU tijdens de coronapandemie, kennisateliers die inzichten bundelden en deelden, verbeterde samenwerking in de regio, en de nieuwe huisvesting in Zeist. Bestuurders waren trots op het collectief oppakken van taken en de constructieve gesprekken over de transformatieopdracht, die een stevig fundament hebben gelegd voor de toekomst.

Daarnaast werden lessen benadrukt. Bestuurders gaven aan dat focus essentieel is: minder versnippering, duidelijke prioriteiten en een heldere visie maken GGDrU sterker en effectiever. Ook het behoud van gezag en autoriteit werd genoemd: GGDrU moet een onafhankelijke en betrouwbare adviseur blijven. Een andere belangrijke les is dat GGDrU cultuursensitief en innovatief moet blijven: aansluiten bij diverse inwoners en experimenteren met nieuwe instrumenten, zoals AI en datagedreven analyses, verhoogt de effectiviteit van adviezen en interventies.

De bewandelde weg

De conferentie bood tevens aandacht voor een historisch perspectief op de bestuursperiode. Bestuurders reflecteerden op de weg die de organisatie heeft afgelegd:

- 2022: crisismanagement tijdens corona, vergaderen via MS Teams en noodgedwongen afstand van fysieke bijeenkomsten.
- 2023: intensieve discussies en soms botsende rollen tussen Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur, waarbij de dubbele rol van wethouder versus GGD-bestuurder uitgedaagd werd.
- 2024: aandacht voor 2026 als het "ravijnjaar" met financiële uitdagingen voor gemeenten en nasleep van GGID. Focus op herstel en stabilisatie van processen, het aanpakken van bestuurlijke uitdagingen en het creëren van een goede basis voor toekomstige transformatie.
- 2025: start van nieuwe digitale dossier voor Jeugdgezondheidszorg en concretisering van de transformatieopdracht, met deze conferentie als hoogtepunt van reflectie en vooruitblik.

Deze terugblik maakte inzichtelijk hoe GGDrU zich van een crisisorganisatie naar een transformatieve en toekomstgerichte partner heeft ontwikkeld. Het benadrukte dat de opgebouwde kennis, ervaring en samenwerking binnen de regio het fundament vormen waarop opvolgers verder kunnen bouwen.

Bouwstenen van risico's voor opvolgers

Tijdens de groepsdiscussies werd stilgestaan bij de uitdagingen die toekomstige bestuursleden kunnen tegenkomen. Enkele belangrijke risico's werden benoemd:

- Weerbaarheid van de samenleving: mentale gezondheidsproblemen, sociale algoritmische bubbels, en een afnemend vertrouwen in autoriteiten zoals RIVM en GGD vormen een blijvende uitdaging.
- Nieuwe bestuurders: opvolgers hebben tijd nodig om de verschillende petten te begrijpen en hun rol in het collectief te vinden; het is aan te bevelen om de masterclasses te organiseren en goede kennisoverdracht plaats te laten vinden.
- Politieke en maatschappelijke afspiegeling: nieuwe bestuursleden moeten oog houden voor diverse geluiden en belangen, want de huidige bestuursperiode kende vaak overeenstemming die niet vanzelfsprekend is in een volgende samenstelling.
- Financiële keuzes: eerdere discussies over bezuinigingen lieten zien dat collectieve besluiten individuele gemeenten kunnen raken; continuïteit en inzicht zijn essentieel om dit risico te beheersen.

De groepjes benadrukten dat GGDrU als robuuste en zichtbare partner cruciaal blijft: "Je kunt het als gemeenten niet alleen. GGDrU maakt de stap tussen gemeentelijk beleid en uitvoering."

Het gesprek over risico's bracht ook de waarde van overdraagbare kennis naar voren. Niet alleen resultaten, maar ook de verhalen achter projecten, ervaringen en geleerde lessen vormen een rijke bron voor opvolgers. Dit helpt toekomstige bestuursleden om bewuste keuzes te maken, prioriteiten te stellen en GGDrU verder te versterken.

Afronding: afscheid en reflectie

De conferentie werd afgesloten door Micheline Paffen, die de dag samenvatte als een sterke springplank voor opvolgers. Eelco Eerenberg benadrukte: "Het was een dag waarop we goed de inhoud geraakt hebben. We willen een GGD die stevig, robuust en relevant is. Dat is winst – en die winst nemen we mee naar de algemene bestuursvergadering van november."

Tenslotte namen de aanwezigen afscheid van twee aanwezigen. Walther Kok (wethouder in Oudewater), een gewaardeerd bestuurslid met hart voor de publieke gezondheidszorg en lichtend voorbeeld van een vitale oudere, en Carola Koper (directeur GGDrU), die talloze dossiers tot een goed einde bracht en het transformatieproces mede mogelijk maakte. 'Who you gonna call, Carola?' – er is gewerkt aan een stevig fundament voor een toekomstbestendige GGD Regio Utrecht.

We kijken terug op een waardevolle bestuursconferentie met aandacht voor terugblikken en vooruitkijken. Met herinneringen, successen en leerpunten reflecteren we op de afgelopen periode en nemen we die mee naar een volgende bestuursperiode.

GGD regio Utrecht

De Dreef 5, 3706 BR Zeist
Postbus 51, 3700 AB Zeist

T 030 608 608 6
E info@ggdru.nl
I www.ggdru.nl

Oktober 2025

